

„Rodina biologická, pěstounská, osvojitelská? Hlavně milující, respektující a přijímající odlišnosti.“

XI. ROČNÍK KONFERENCE DEJME DĚTEM RODINU

Vyhodnocení konference

Dne 30. 11. 2023, poslední listopadový čtvrtek, se již tradičně uskutečnila v prostorách Vyšší odborné školy sociální v Ostravě konference pořádaná v rámci kampaně na podporu náhradní rodinné péče na území Moravskoslezského kraje „Dejme dětem rodinu“. Hlavním organizátorem konference bylo jako v minulých letech Centrum psychologické pomoci, příspěvková organizace Moravskoslezského kraje, za jehož finanční podpory se konference uskutečnila. Letošní 11. ročník konference nesl podtitul **„Rodina biologická, pěstounská, osvojitelská? Hlavně milující, respektující a přijímající odlišnosti.“** Záměrem bylo, stejně jako v minulých letech, přinášet nové pohledy na oblast náhradní rodinné péče, otevírat nová témata (někdy i trochu kontroverzní), podpořit odbornou i laickou veřejnost, aby o tématu přemýšlela „v jiných kontextech“. Letos to bylo nejen o nezbytné toleranci a respektu, ale zejména o důležitosti přijetí odlišností dětí náhradními rodiči i náhradních rodičů systémem zprostředkujícím NRP.

Konferenci zahájila **Mgr. Renáta Chytrová**, ředitelka Centra psychologické pomoci, p. o., která celou akci moderovala. Úvodní slovo si vzal **Bc. Jiří Navrátil, MBA**, náměstek hejtmana Moravskoslezského kraje, který zdůraznil důležitost péče o ohrožené děti. Bc. Navrátil hovořil také o dlouhodobé snaze Moravskoslezského kraje zajistit dětem, které nemohou vyrůstat v biologické rodině, péči pěstounů či osvojitelů.

V dopoledním bloku vystoupil ředitel Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí **JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D.** se svým příspěvkem *„Práce s dítětem a jeho rodinou – tanec na ostří nože praxe a systému“*. Poskytl pohled na práci s biologickou i náhradní rodinou v kontextu práce Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí. I přes řadu specifíků platí pro rodiny s mezinárodním prvkem obecné principy práce s dítětem, rodinou, rodičovským konfliktem... A to vše žije v kontextu nadšení, předsudků, právních pravidel, poznatků vědy i praxe a jiných právních a faktických překážek. Přes to přese všechno lze na praktických případech ukazovat a zvědomovat, že jde o úsilí, které má smysl.

Po první přestávce, během které měli účastníci možnost se občerstvit, k přítomným milými slovy promluvila manželka prezidenta České republiky paní Eva Pavlová. Ta podpořila aktivity v rámci náhradní rodinné péče, které v Moravskoslezském kraji probíhají. Závěrem pak poděkovala všem náhradním rodičům a pracovníkům, kteří se věnují dětem vyrůstajícím v náhradních rodinách.

Následoval příspěvek sociologa **Mgr. Petra Fučíka, Ph.D.** s názvem *„Paradoxy a výzvy náhradní rodinné péče vykonávané příbuznými v sociálně vyloučené lokalitě“*, který se věnoval stejnojmennému výzkumu, který společně s kolegyní Kateřinou Sidiropulu Janků provedli formou kvalitativních rozhovorů v roce 2019. Ve výzkumu poukazují na fakt, že rozhodování mezi svěřením do pěstounské péče či péče jiné osoby je pro dotčené netransparentní a nepředvídatelné, zdá se být zatíženo

ideologickými zájmy v rámci různých aktérů, včetně skryté diskriminace. Předpoklad o vhodnosti udržovat a posilovat vztah s biologickým rodičem a na druhé straně formální bariéry pro setrvávání rodiče v domácnosti pěstounů způsobuje v daných rodinách napětí. Riziko opakování nevhodných vzorců výchovy není důsledně podchyceno a institut péče jiné osoby nezahrnuje dostatečné nástroje pro práci s příbuznými.

Dopolední blok zakončila psycholožka a psychoterapeutka **PhDr. Miroslava Štěpánková, Ph.D.** Její příspěvek „*Dodávání odvahy aneb jak (ne)naplnit potřebu sounáležitosti*“ reflektoval tendence a chování, které nás dostávají do patových situací a činí vztahy neuspokojivými. Společně jsme se podívali na dynamiku interakcí a účinné strategie podpory a prevence v kontextu rodiny, včetně náhradní. Vždy totiž máme možnost si vybrat, zda druhé podpoříme nebo je srazíme, za předpokladu, že víme, co jsou ty věty nebo skutky, které odvalu berou. Při práci s klienty je pak, v kontextu individuální psychologie o rozvíjení kompetencí umožňujících spolupráci, nutné se zaměřovat na proces dodávání odvahy.

Odpolední blok svým příspěvkem zahájil profesí sociální pracovník Střediska náhradní rodinné péče, ve svém osobním životě adoptivní rodič **Bc. Marek Pokorný**. Společně se svým partnerem si osvojili dceru minoritního etnika. Ve svém příspěvku „*Mince jinakosti. Jednou problém, jindy výhoda*“ se poutavě podělil nejen o zkušenosti z procesu zprostředkování adopce, ale i z reakcí okolí na toto rozhodnutí. Hovořil o každodenních překážkách stejnopohlavních rodin. Zároveň nabídl jiný pohled na tuto problematiku, kdy tyto „překážky“ ve společnosti mohou být výhodou při přijímání dětí do náhradní rodinné péče.

Konferenci svým příspěvkem „*Terapeutické rodičovství – trendy novinka nejen v přístupu k traumatizovaným dětem*“ zakončily pracovnice Centra psychologické pomoci – psycholožka **Mgr. Martina Garbová** a sociální pracovníce **Mgr. Kateřina Niklová**. Ty v úvodu přítomným velmi konkrétně ukázaly, co vše si sebou nesou děti s vývojovým traumatem. Upozornily na to, co mohou tyto děti prožívat, jak se mohou cítit a jak pak v různých životních situacích reagovat. Poté představily nástroj Terapeutické rodičovství, který se aktuálně šíří napříč Českou republikou jako lavina a skrze který je možné k těmto dětem přistupovat. Vychovávat děti, které utrpěly vývojové trauma, není jednoduché. Pro adoptivní rodiče či pěstouny bývá jednání jejich přijatých dětí mnohdy nečitelné. Výchovní koncept terapeutického rodičovství nabízí porozumění vnitřnímu světu těchto dětí a pomáhá nalézt účinné výchovné intervence. Základem je přístup tzv. PACE (**P**layfulness=hravost, **A**ceptance=přijetí, **C**uriosity=zvědavost, **E**mpathy=empatie). Principy terapeutického rodičovství lze pak používat i v běžném rodičovství, ve vztazích s druhými lidmi obecně či v rámci širšího kontextu sociální práce.

Závěrem lze konstatovat, že konference stejně jako v minulých letech přilákala odborníky z řad doprovázejících organizací, sociálních pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí, neziskových organizací zaměřujících se na práci s ohroženými dětmi, školských zařízení i studenty sociálních oborů a pěstounů. Celkově se jich tak zúčastnilo 127. Ti všichni svojí účastí potvrzují zájem na zkvalitňování práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami. Těmto všem tak patří velký dík, neboť bez nich to nejde a nepůjde.

Za organizační tým konference, Mgr. Ivana Gocalová a Mgr. Pavla Poláková